

12.39x20.3	1	עמוד 23	the marker - הארץ	29/05/2019	68611747-0
האוניברסיטה הפתוחה - 25790					

הפורום מאמרים, פרשנויות וניתוחים באתר www.themarker.com

הדברים שישראל כ"ץ צריך ללמוד מג'ון נאש

המצב הנוכחי שבו כולנו תקועים בפקק אמור להתמיד, כי כל עוד כולם עם המכונית שלהם על הכבישים – גם האוטובוסים זוחלים ואין טעם לעבור ממכונית לאוטובוס.

ג'ון נאש אמנם לא באמת תקוע בפקקים של ישראל 2019, אבל התובנות שלו בהתייחס למצבאות איתנו שם, ובעיקר התובנה שיש מקרים שבהם כל אחד מתנהג באופן מתוחכם – ומרוב תחכום התוצאה רעה לכולם. במקרה כזה, כדאי לעבור מתחרות לתיאום. מי שאי-חראית על התיאום היא הממשלה – והכלי המרכזי שלה הוא מסים; ובאופן ספציפי, אגרות גורש על נסיעה במכונית פרטית בשעות העומס.

אגרת גורש אינה מס שנועד להוסיף כסף לקופת המדינה, אלא כלי שנועד לשנות את מערך התמריצים שלנו. ובפרט, אם המס הזה יעבור היטב – רובנו כלל לא נשלם אותו. פשוט נעבור בבית יותר – וכשנסע לעבודה, זה יהיה מחוץ לשעות העומס, או בתחבורה ציבורית. נקודה חשובה נוספת היא שהנסיעה באוטובוס כבר לא תהיה הסיט שהיא מהווה כיום, כי הכבישים יהיו פנויים והאוטובוס ייסע מהר.

זה כל כך ברור, עד שכבר לפני כעשור החליטה ממשלת ישראל לברוק את הרעיון. אבל שר התחבורה התעלם מהחלטת הממשלה (כפי שמספר דו"ח מבקר המדינה שהתפרסם באחרונה) והעדיף לשים מיליארדים על מחלפים וכבישים – שבעיקר הוזינו את צווארי הבקבוק, אך לא ביטלו אותם.

כנראה בגלל זה את הסרט "נפלאות התבונה" עשו על המתמטיקאי נאש ולא על ממשלת ישראל.

העומס
בכבישים
ישי מעוז

8:00 בבוקר, צומת מורשה. ג'ון נאש, חתן פרס נובל לכלכלה, תקוע בפקק של כביש 4 בעוד בוקר רגיל של חזילה בדרך לעבודה. "אם כור לם ייסעו בתחבורה ציבורית או הכבישים יהיו פנויים, האוטובוסים ידהרו, וכולם יגיעו מהר לעבודה", מדהר נאש בלבו. "זה יהיה הרבה יותר טוב לכולם, בהשוואה למצב היום", הוא מוסיף להדהר. "ואני ... לי זה בכלל יהיה מצוין כי אנצל את זה שכולם באוטובוסים והכבישים ריקים ואסע במכונית הפרטית שלי. כי אם כבר הכביש פנוי – אז עדיף במכונית הפרטית מאשר באוטובוס".

נאש מסתכל על הנהגת שמשמאלו ומחשבה פחות אופטימית עולה בראשו, "אבל רגע ... אולי גם היא תנצל את זה שהכבישים פנויים, כי כל השאר באוטובוסים, ותשתמש במכונית הפרטית שלה? ואולי גם ההוא שמאחורי ינצל את המצב? ובעצם, בטוח שהם יעשו ככה, זה בהחלט יהיה רציונלי ואפילו אופטימלי מבחינתם".

"אז מצב שבו כולם נוסעים באוטובוסים, הכבישים פנויים והנסיעה קצרה לא יכול להימיר", חושב לעצמו נאש בעצב. "גרוע מכך,

אגרת גורש אינה מס שנועד להוסיף כסף לקופת המדינה, אלא כלי שנועד לשנות את מערך התמריצים שלנו

ד"ר מעוז הוא מרצה במחלקה לניהול וכלכלה באוניברסיטה הפתוחה